

Jinoyat va jazo – Жиноят ва жазо

**Инсон кадр-қиммати, шаъни — муқаддас унга дахл қилиш
жавобгарликка сабаб бўлади**

Одам савдоси — бугунги кунда дунё жамоатчилигини ташвишга солаётган глобал муаммолардандир. Жаҳон миқёсида ҳар йили миллионлаб кишилар унинг қурбонига айланмоқда. Энг ачинарлиси, одам савдоси қурбонларининг асосий қисмини аёллар ва болалар ташкил этади.

Мамлакатимизда фуқароларни бу иллатдан ҳимоя қилиш борасида муҳим чора-тадбирлар амалга оширилиб, одам савдосига қарши курашишнинг мустаҳкам ҳуқуқий асослари яратилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси томонидан БМТнинг "Одам савдосига ва учинчи шахслар томонидан танфурушликдан фойдаланилишига қарши курашиш тўғрисида" ҳамда "Трансмиллий уюшган жиноятчиликка қарши" конвенциялари ратификация қилингани шулар жумласига киради.

Шунингдек, 2008 йил 17 апрелда "Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида"ги қонуни қабул қилинди.

Айтиш керакки, 2008 йил 8 июлда Президентимизнинг "Одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорининг қабул қилиниши бу борадаги ишларни янги босқичга кўтарди. Мазкур қарорга мувофиқ одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини ошириш бўйича миллий тадбирлар режаси тасдиқланди ва одам савдосига қарши курашиш бўйича Республика Идоралараро комиссияси ташкил этилди.

Одам савдосининг олдини олиш, унга чек қўйиш, бу жиноий қилмиш оқибатида жабрланганларга ёрдам кўрсатиш мақсадида давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш идоралари ва нодавлат нотижорат ташкилотлари томонидан бир қатор чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Афсуски, шунга қарамай, ҳаётда бундай қабих қилмишга қўл ураётган кимсалар ҳам учраб туради.

Шу ўринда мисолларга мурожаат этадиган бўлсак, Шокир Абдурахмонов (исм-шарифлар ўзгартирилган) гарчанд тўрт фарзанднинг отаси бўлса-да, тайинли касб-корнинг бошини тутиш, ҳалол меҳнати билан кун кечиршни ҳаёлига келтирмади. Бекорчилик барча иллатларнинг бош сабабчиси деганларидек, турли қинқир йўлларга бош суққан Шокир ўттиз беш ёшга тўлгунига қадар

уч маротаба жиноий жавобгарликка тортилди. Бироқ бундан тўғри хулоса чиқариш ўрнига у яна жиноий қилмишга қўл урди.

Ш.Абдурахмонов мўмай даромад орттириш илинжида ҳамтовоғи А.Ризаев билан ўзаро жиноий тил бириктиради ва ҳамшаҳарлари — С.Назаров, М.Назаров ҳамда У.Бекмуродовга қўшни давлатларнинг бирида яхши иш борлигини, ҳар ойда 500-700 АҚШ доллари миқдорида маош олишини айтади.

Санжар ва Мурод Назаровлар Шокирнинг алдовига учиб, хорижга кетишга рози бўлишади. Ўша кезде ака-укалар ноқонуний йўллар билан хорижга чиқиш турли кўнгилсизликларга сабаб бўлиши мумкинлигини ўйлаб ҳам кўрмайди. Шу тариқа улар Шокир Абдурахмонов билан бирга хорижга йўл олишади. Шокир ўзга давлат ҳудудига етиб борган захотиёқ ҳамроҳларининг паспортларини олиб қўяди.

Ака-ука Назаровлар "шароити қулай" турар жойни кўрганларидаёқ алданганликларини англаб етишади. Бу ташландиқ бино ҳали қиш мавсуми бошланмасиданоқ этни жунжиқтирадиган даражада совуқ ва зах эди. Шунга қарамай, ишчилар шу хонада тунашга, эрталаб барвақт ишга чиқишга мажбур бўлишади. Шундай оғир шароитда бир ой ишлаганларидан сўнг Ш.Абдурахмонов уларни олис қишлоқлардан бирига олиб боради ва "янги иш" билан таништиради.

Бу ердаги аҳвол аввалгидан ҳам оғир, ташландиқ хонанинг бадбўй иси кўнгилни беҳузур қиларди. Энг ёмони, йигитларни қуролланган кимсалар назорат қилар, ҳатто қўшни хонадонга боришга ҳам рухсат беришмасди. ғайриқонуний равишда эркинлигидан маҳрум этилган ака-ука қора терга ботиб, тонг саҳардан шом қоронғусигача меҳнат қилишга мажбур эди.

Орадан уч ой ўтгач, С.Назаровнинг соғлиги ёмонлашади. Ўша ҳолатда ҳам меҳнатга жалб қилинган С.Назаров охир-оқибат тўшакка михланиб қолади. Бир куни ишдан ҳориб-чарчаб қайтган ишчилар ётоқхонада Санжарнинг йўқлигини кўриб, хавотирга тушишади. Мурод Ш.Абдурахмоновдан акасини топиб беришини талаб қилади. Бунга жавобан Шокир пўписа ва таҳдид қилади. Шу йўсинда яна икки ой оғир меҳнат қилган М.Назаров бир амаллаб тутқинликдан қочишга муяссар бўлади...

Жабрланувчилардан яна бири У.Бекмуродов ҳам ака-укалар билан бирга оғир кунларни бошидан кечиради, кун давомида оғир меҳнат қилса-да, бир тийин ҳам маош ололмайди. Оғир меҳнат шароити ва ноқулай об-ҳаво туфайли соғлиги ёмонлашган

У.Бекмуродов охир-оқибат ишга чиқолмай қолади. Ш.Абдурахмонов эса, уни касал ҳолига қарамай, уриб-калтаклайди. Шундан сўнг бир амаллаб ҳужжатларини қўлга киритган жабрланувчи уйига қайтиб келади.

Бедарак кетган ака-укаларнинг тўнғичи С.Назаров ҳам орадан бирмунча вақт ўтгач, уйига қайтади. Маълум бўлишича, у ўшанда, Ш.Абдурахмонов билан жанжаллашиб, кўчага чиқиб кетганида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан қўлга олиниб, саккиз ой мобайнида жазони ижро этиш муассасасида сақлаб турилади. У қонунга хилоф равишда хорижий давлат ҳудудида юргани учун шундай жазога ҳукм этилади.

Шу тариқа жабрланувчилар инсоф ва диёнатни унутган Ш.Абдурахмоновга нисбатан қонуний чора кўришни сўраб, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларга ариза билан мурожаат қилишади. Барча айблари тўлиқ исботини топган Ш.Абдурахмонов бир қанча муддат хорижда яшириниб юрган бўлса-да, мамлакатимиз билан хорижий давлат ўртасида имзоланган экстрадиция шартномасига асосан қўлга олиниб, белгиланган тартибда Ўзбекистонга юборилди.

Суд Ш.Абдурахмоновни Жиноят кодексининг 135-моддаси билан айбдор деб топиб, унга нисбатан беш йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлади.

Бу аччиқ ҳаётини қиссадан ҳисса шуки, ўзгаларнинг маблағи ҳисобига кун кечириш, ҳамюртларини чет элларда оғир аҳволда қолдириш, энг ёмони, инсон шаънини топташ ҳамда эркинлиги ва кадр-қимматига дахл қилиш кишига ҳеч қачон яхшилик келтирмайди.

Ҳаким МАЛИКОВ, жиноят ишлари бўйича Қуйичирчиқ тумани судининг раиси